

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

311

Vragen van het lid **Van Nispen** (SP) aan de Minister van Justitie en Veiligheid over *de aanpak van voetbalgerelateerd geweld en de rechtsbescherming bij stadionverboden* (ingezonden 15 september 2025).

Antwoord van Minister **Van Oosten** (Justitie en Veiligheid) (ontvangen 31 oktober 2025). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2025–2026, nr. 218.

Vraag 1

Herinnert u zich het debat over de aanpak van voetbalgeweld op 8 september 2025,¹ waarin ik tevens een opmerking maakt en vraag stelde over de gebrekkige rechtsbescherming van supporters die in bezwaar en beroep willen tegen een (in hun ogen onterecht opgelegd) stadionverbod?

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Deelt u de mening dat de gedeelde en grote ergernis over voetbalgerelateerd geweld en een stevige aanpak van «de rotte appels» om het voetbalfeest voor goedwillende supporters te waarborgen onverlet laat dat een ieder zich effectief moet kunnen verdedigen en in rechte op moet kunnen komen tegen een stadionverbod, omdat dat behoorlijk ingrijpend kan zijn voor mensen?

Antwoord 2

Supportersgeweld en wangedrag zijn onacceptabel en dienen te worden aangepakt. Tegelijkertijd is het van belang dat de maatregelen die hiervoor worden ingezet, waaronder stadionverboden, gepaard gaan met een zorgvuldige procedure en adequate mogelijkheden voor bezwaar en beroep.

¹ Notaoverleg op 8 september 2025, over de initiatiefnota van het lid Michon-Derkzen over de aanpak van voetbalgeweld (Kamerstuk 36 650).

Vraag 3

Bent u bereid kennis te nemen van artikelen waarin kritiek wordt geleverd op de rechtsbescherming bij stadionverboden en de procedures die gehanteerd worden?² Wat is vervolgens uw oordeel over de zorgvuldigheid bij het opleggen van stadionverboden en de effectiviteit van het waarborgen van een adequate beroepsprocedure?

Antwoord 3

Ik heb kennis genomen van de artikelen. Daarin wordt op grond van enkele uitspraken gemotiveerd waarom er in de ogen van de auteurs geen sprake zou zijn van zorgvuldige procedurele waarborgen bij beroepsprocedures in het geval een stadionverbod is opgelegd. Tevens heb ik kennis genomen van de aangehaalde uitspraak van de rechtbank Midden-Nederland van 1 juli 2025.³ In deze specifieke uitspraak oordeelt de rechter dat de beroepsprocedure bij de Commissie Stadionverboden (hierna: de Commissie) met voldoende rechtswaarborgen is omkleed.

Vraag 4

Bent u bereid in gesprek te gaan met de Koninklijke Nederlandse Voetbalbond (KNVB) om te bezien of de procedure kan worden verbeterd, bijvoorbeeld door in de procedure een mondelinge zitting mogelijk te maken, de supporter direct van alle informatie te voorzien, de samenstelling van de Commissie stadionverboden evenwichtiger te maken en de onafhankelijkheid te versterken?

Antwoord 4

Nee, daartoe zie ik geen aanleiding. De Commissie voorziet reeds in een onafhankelijke beroepsmogelijkheid. De procedure is schriftelijk ingericht, maar supporters krijgen toegang tot alle relevante stukken en kunnen omstandigheden aandragen die meegewogen worden. In de aangehaalde uitspraak van de rechtbank Midden-Nederland van 1 juli 2025 oordeelt de rechtbank dat het feit dat de Commissie een onderdeel is van de KNVB, de leden van de Commissie anoniem zijn en door de KNVB worden betaald, onvoldoende is om aan te nemen dat de Commissie niet onafhankelijk zou zijn. In deze uitspraak oordeelt de rechtbank tevens dat de procedure met voldoende rechtswaarborgen is omkleed.

Vraag 5

Herinnert u zich uw antwoord op mijn vraag in het notaoverleg op 8 september 2025 dat mensen zich kunnen beroepen op het stelsel van gesubsidieerde rechtsbijstand en dat die «ook in dit geval natuurlijk ingeroepen moet kunnen worden» door burgers met lage inkomens die in bezwaar en beroep willen tegen straffen? Bent u er van op de hoogte dat volgens vaste jurisprudentie supporters die een stadionverbod opgelegd hebben gekregen geen recht hebben op gesubsidieerde rechtsbijstand?⁴

Antwoord 5

Ja, dat herinner ik mij. Ik heb de mogelijkheid nader laten onderzoeken, waarbij ook de genoemde uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State is meegenomen. Bij het bepalen van het recht op gesubsidieerde rechtsbijstand maakt de Raad voor Rechtsbijstand een afweging tussen het belang van de zaak en de kosten die de bijstand met zich meebrengt. Voor die zaken waarbij er uitsluitend sprake is van immaterieel belang, wordt er geen toevoeging verstrekt. Het als supporter bezoeken van een voetbalwedstrijd is een vorm van vrijetijdsbesteding. Hoewel het persoonlijk belang hierbij wellicht groot kan zijn, wordt de toevoeging geweigerd omdat de kosten niet in verhouding staan tot het belang van de zaak. Wanneer in het kader van de Wet maatregelen bestrijding voetbalvandalisme en ernstige overlast een groepsverbod met meldingsplicht bij het politiebureau

² «Het KNVB-dilemma», NJB 2024 afl. 33. «Op zoek naar procedurele rechtvaardigheid in de stadionverbodenprocedure van de KNVB», NKB 2023 afl. 4. «Het civielrechtelijk stadionverbod nader bekeken», Ars Aequi februari 2024.

³ Rb. Midden-Nederland 1 juli 2025, ECLI:NI:RBMNE:2025:3165.

⁴ Raad van State 18 juli 2012, ECLI:NL:RVS:2012:BX1839

reau is opgelegd, dan is er sprake van bestuursdwang. In dat geval wordt er wel een toevoeging verstrekt als hier tegen in bezwaar of beroep wordt gegaan.

Vraag 6

Wat vindt u er van dat mensen dus eerst zijn aangewezen op procedures met gebrekkige rechtswaarborgen en waar de kans in het gelijk te worden gesteld klein is, alvorens überhaupt in beroep te kunnen bij de rechter, maar dat dit slechts kan als mensen veel geld hebben omdat het duizenden euro's kost (aan griffierecht en advocaatkosten) om een zaak voor te leggen aan een rechter?

Antwoord 6

De veronderstelling dat de procedure bij de Commissie een procedure is met «gebrekkige rechtswaarborgen» deel ik niet. Zie hierover ook mijn antwoord op vraag 4.

De procedure bij de Commissie moet worden gezien als een extra waarborg voor de supporter aan wie een stadionverbod en/of boete is opgelegd. Voor de procedure bij de Commissie is geen advocaat vereist. Daarnaast staat naast of na de procedure bij de Commissie de weg naar de civiele rechter open. Het is niet nodig om eerst de procedure bij de Commissie geheel te doorlopen voordat de gang naar de civiele rechter gemaakt kan worden. De conclusie dat de kans klein is om in het gelijk te worden gesteld deel ik niet. Uit informatie van de KNVB blijkt dat supporters in circa 20% van de zaken geheel, dan wel gedeeltelijk in het gelijk worden gesteld.

Het is een gegeven dat aan het voeren van een civiele procedure proceskosten verbonden zijn (zoals griffierechten, advocaatkosten of kosten van dagvaardingen). Proceskosten zoals griffierechten vormen deels een bijdrage in de kosten van de behandeling van een zaak door de civiele rechter en bevorderen een zorgvuldige afweging van rechtzoekenden voorafgaand aan het doen van een beroep op de rechter. Indien een rechtzoekende de zaak bij de rechtbank wint, kan deze de eigen proceskosten vergoed krijgen. De hoogte van een proceskostenveroordeling wordt berekend door het optellen van de kosten die zijn toegestaan door de rechter. Hieronder vallen onder meer griffierechten, deurwaarderskosten, beslagkosten en advocaatkosten berekend volgens het «liquidatietarief». Het is aan de rechtzoekende supporter om, na of naast het doorlopen van de procedure bij de Commissie, de afweging te maken of hij of zij de gang naar de civiele rechter wil maken, ondanks de aan deze procedure verbonden kosten. Ik zie, mede gezien het betrokken belang zoals beschreven in het antwoord op vraag 5, geen aanleiding dat voor deze categorie een uitzondering zou moeten worden gemaakt.

Vraag 7

Bent u bekend met de zaken die uiteindelijk, ondanks deze hoge drempels, voor de rechter zijn gekomen? Zijn er cijfers over hoe vaak de rechter uiteindelijk heeft besloten tot schorsing of matiging van het stadionverbod? Zo ja, welke? Klopt het dat in (vrijwel?) alle gevallen rechters de oorspronkelijke besluiten niet in stand laten en de supporter met stadionverbod (al dan niet gedeeltelijk) gelijk krijgt?⁵ Klopt het ook dat als de supporter al (deels) in het gelijk wordt gesteld, deze met veel schade en kosten blijft zitten en dat mensen dus altijd (financieel) slechter af zijn na een stadionverbod, ook al krijg je volledig gelijk bij de rechter? Vindt u dat eerlijk? Wat kunt en gaat u hieraan doen?

⁵ 1. Rb. Oost-Brabant 6 oktober 2022, ECLI:NL:RBOBR:2022:4423;
2. Rb. Amsterdam 9 februari 2023, ECLI:NL:RBAMS:2023:658;
3. Rb. Oost-Brabant 17 maart 2023, ECLI:NL:RBOBR:2023:1156;
4. Rb. Midden-Nederland 31 juli 2023, ECLI:NL:RBMNE:2023:3940;
5. Rb. Oost-Brabant 5 januari 2024, ECLI:NL:RBOBR:2024:20;
6. Rb. Rotterdam 16 oktober 2024, ECLI:NL:RBROT:2024:10455;
7. Rb. Midden-Nederland 25 april 2025, ECLI:NL:RBMNE:2025:254;
8. Rb. Midden-Nederland 1 juli 2025, ECLI:NL:RBMNE:2025:3165.

Antwoord 7

Ik beschik niet over concrete cijfers over hoe vaak de rechter uiteindelijk heeft besloten tot schorsing of matiging van het stadionverbod. Zoals ik aangeef in mijn antwoord op vraag 6, hebben rechters in de meerderheid van de gevallen geoordeeld dat stadionverboden terecht zijn opgelegd. Er zijn gevallen waarin vooruitlopend op een bodemprocedure een matiging is uitgesproken, maar die procedures hebben vervolgens niet tot een inhoudelijk eindvonnis geleid omdat er geen bodemprocedure werd gestart. Deze uitspraken schorsen enkel de stadionverboden vanaf een bepaald moment. Ten aanzien van de proportionaliteit kan het inderdaad zo zijn dat een rechter anders oordeelt dan de KNVB of de onafhankelijke commissie. Dat de KNVB, volgens de rechter, soms kiest voor een te zware sanctie of dat de rechter oordeelt dat de duur van de stadionverboden op de verschillende gedragingen niet altijd in een juiste verhouding staan, is onderdeel van de invulling van een civielrechtelijke overeenkomst. De KNVB heeft aangegeven de uitspraken van de rechter mee te nemen binnen hun kader voor veilig en gastvrij voetbal. Zo is naar aanleiding van een uitspraak in januari 2024, waarin een stadionverbod van 120 maanden disproportioneel werd geacht, de richtlijn door de KNVB aangepast en de duur van het stadionverbod voor die specifieke overtreding teruggebracht naar 60 maanden.

Vraag 8

Deelt u de mening dat dit alles de noodzaak aantoont de (op zichzelf laagdrempelige) procedures bij de KNVB te verbeteren én tevens de drempels te verlagen voor de procedure bij de rechter, bijvoorbeeld door te zorgen voor een recht op gesubsidieerde rechtsbijstand? Welke concrete acties gaat u hiertoe ondernemen?

Antwoord 8

Ik zie hiertoe geen reden, omdat in meerdere uitspraken is bevestigd dat de KNVB een zorgvuldige procedure hanteert en rechtmatig handelt. Daarnaast heeft de KNVB aangegeven hun werkwijze te wijzigen indien rechterlijke uitspraken daartoe aanleiding geven.